

**Position paper Vattenfall ten behoeve van het
rondetafelgesprek ‘een betaalbare energierekening voor huishoudens’
op 8 april 2026 in de Tweede Kamer**

De route naar een weerbare en betaalbare energierekening loopt via besparing en verduurzaming. Zolang woningen niet zijn verduurzaamd, zijn huishoudens sterker blootgesteld aan schommelende energieprijzen en geopolitieke schokken. Deze huishoudens worden geholpen met beleid gericht op structurele verduurzaming, gecombineerd met tijdelijke bescherming van kwetsbare groepen die het *echt* nodig hebben.

De hoogte van de energierekening wordt bepaald door drie onderdelen: leveringskosten, netbeheerkosten en overheidsheffingen. De hoogte van de leveringskosten wordt grotendeels bepaald door de ontwikkelingen in de groothandelsmarkt. Vanuit Vattenfall zetten wij ons in om die leveringskosten van energie zo laag mogelijk te houden en helpen we klanten met inzicht in hun verbruik, energiebesparing en efficiënte energie-oplossingen. Meer dan de helft van de gemiddelde energierekening bestaat echter uit netbeheerkosten en overheidsheffingen (energiebelasting en btw) waar energieleveranciers geen invloed op hebben. De verwachting is dat de netbeheerkosten de komende jaren fors zullen stijgen als gevolg van noodzakelijke investeringen in het elektriciteitsnet. Daarnaast zal de energiebelasting verder verschuiven van elektriciteit naar gas, een extra reden om het gasverbruik te verminderen.

Het doel van dit rondetafelgesprek is het inventariseren van ideeën voor een betaalbare energierekening voor huishoudens. Aan de hand van uw 3 vragen gaan we hieronder in op onze ideeën.

1. Hoe houden we de energierekening betaalbaar voor huishoudens?

Oplossing 1a: Neem geen generieke maatregelen die de verduurzaming uitstellen

Generieke maatregelen die de gasprijs dempen, zoals brede prijsplafonds of verlaging van de energiebelasting op aardgas, brengen risico's van overcompensatie, hoge budgettaire kosten en uitstel van verduurzaming met zich mee. Gerichte ondersteuning verdient de voorkeur boven tijdelijke, generieke ingrepen, omdat deze de terugverdientijd van verduurzamingsmaatregelen verlengen en de afhankelijkheid van gas juist in stand houden.

Oplossing 1b: Ondersteun huishoudens om de afhankelijk van aardgas te verminderen door energiebesparing en verduurzaming.

De structurele bedreiging voor betaalbaarheid is de blijvende afhankelijkheid van aardgas, die huishoudens kwetsbaar maakt voor prijsvolatiliteit en geopolitieke schokken. De meest effectieve én structurele bescherming hiertegen is energiebesparing én het vervangen van aardgas door duurzamere alternatieven (elektrificatie, duurzame warmte, groen gas), door:

- Versnel isolatiemaatregelen (dak, gevel, vloer, glas), met extra aandacht voor slecht geïsoleerde sociale huurwoningen, inclusief private verhuur.
- Richt subsidies en ondersteuning expliciet op maatregelen die het gasverbruik aantoonbaar verminderen. Ondersteun een breder palet aan technieken, zoals lucht-luchtwarmtepompen (airco's), zonnestroomboilers en andere vormen van thermische opslag, zodat verduurzaming voor meer huishoudens haalbaar wordt. Ook minder goed geïsoleerde (huur)woningen kunnen nu al volledig van het gas af met hoge-temperatuurwarmtepompen. Deze oplossingen maken huishoudens minder kwetsbaar voor gasprijs-schommelingen en belasten het elektriciteitsnet nauwelijks. Deze oplossingen blijven momenteel onderbenut doordat subsidieregelingen, zoals de ISDE, onvoldoende aansluiten bij wat in de praktijk nodig is om bestaande woningen te verduurzamen.
- Versnel de uitrol van warmtenetten door voldoende aandacht voor de betaalbaarheid en schep duidelijkheid voor warmteklanten. De overname van private warmtebedrijven is hierbij een belangrijke randvoorwaarde.
- Zet in op groen gas als een aanvullende en gerichte optie in de warmtetransitie, vooral waar elektrificatie (nog) niet kan. Zorg dat de betaalbaarheid wordt geborgd door het prijsverschil met fossiel gas te verkleinen.

Oplossing 1c: Hervorm belastingen en heffingen om structurele betaalbaarheid te bevorderen

Meer dan de helft van de energierekening bestaat inmiddels uit netbeheerkosten en overheidsheffingen. Tegelijkertijd werkt de huidige energiebelastingstructuur remmend: elektriciteit wordt relatief zwaar belast ten opzichte van aardgas, terwijl elektrificatie huishoudens juist minder kwetsbaar maakt voor prijsschokken. Daarom is hervorming nodig, gericht op het verbeteren van de businesscase voor elektrificatie, het beschermen van huishoudens die (nog) niet kunnen elektrificeren en het beperken van de budgettaire impact voor de overheid. Een voorbeeld hiervan is:

- verlaging van de energiebelasting op elektriciteit naar €0;
- verhoging van de energiebelasting op aardgas met €0,40 per m³;
- verhoging van de vaste heffingskorting met €150 per aansluiting per jaar.

Hierdoor gaat een gemiddeld huishouden met een cv-ketel ruwweg €60 per jaar op vooruit, terwijl de terugverdientijd van een warmtepomp met ongeveer zeven jaar verbetert. Dit draagt bij aan structurele verbetering van de betaalbaarheid in plaats van tijdelijke compensatie; de schatkist loopt hiermee ca. 500 mln. euro mis.

Oplossing 1d: Houd netbeheerkosten betaalbaar, verdeel investeringen eerlijk én stimuleer elektrificatie

De netbeheerkosten voor elektriciteit zullen de komende decennia fors stijgen door noodzakelijke investeringen in de elektriciteits-infrastructuur. Het IBO Bekostiging elektriciteitsinfrastructuur (maart 2025) laat zien dat deze kosten (excl. btw en zonder inflatie) voor een gemiddeld huishouden kunnen oplopen van €390 (2024) naar circa €620 (2030) en omstreeks €1100 (2040). Het is onwenselijk dat deze kosten één-op-één terechtkomen bij huidige eindgebruikers en het ontmoedigt verduurzaming. Daarom zijn alternatieve financieringsvormen voor de broodnodige investeringen in het elektriciteitsnet raadzaam, zoals (gedeeltelijke) bekostiging uit algemene middelen. Tot slot, de voorgenomen invoering van gedifferentieerde nettarieven kan averechts uitpakken voor huishoudens die investeren in verduurzaming, zoals warmtepompen. Doordat deze oplossingen leiden tot hogere elektriciteitsafname en een groter piekvermogen, kunnen zij resulteren in hogere netkosten en daarmee een hogere energierekening.

2. Welke doelgroepen hebben moeite met de betaalbaarheid van hun energierekening?

Uit onderzoek van Motivaction (2025), in opdracht van Vattenfall, blijkt dat 70% van de huishoudens zich zorgen maakt over de energierekening; bij modale inkomens en in het bijzonder bij lage inkomens ligt dit aandeel nog hoger. De huidige geopolitieke situatie vergroot echter wel de zorgen over wat kan volgen.

De betaalbaarheid van de energierekening staat daarmee onder druk bij meerdere doelgroepen. Analyses van onder meer TNO en het Tijdelijk Noodfonds Energie laten zien dat betaalbaarheid allereerst onder druk staat bij huishoudens met lage inkomens en relatief hoge energielasten, vaak wonend in slecht geïsoleerde woningen met een hoge gasvraag. Deze groep is extra kwetsbaar voor prijsvolatiliteit en heeft beperkte mogelijkheden om te investeren in verduurzaming. Daarnaast ervaren ook huishoudens met een middeninkomen toenemende betaalbaarheidsproblemen, met name in oudere koopwoningen en particuliere huurwoningen waar verduurzaming achterblijft. Zij vallen vaak buiten bestaande ondersteuningsregelingen, terwijl hun vaste lasten structureel zijn gestegen. Tot slot betreft het huurders, vooral in de particuliere huursector, die wel de energierekening betalen maar weinig tot geen invloed hebben op investeringen in isolatie of installaties. Door deze zogenoemde split incentive blijven zij langdurig afhankelijk van een hoge gasvraag en zijn zij extra kwetsbaar voor stijgende en volatiele energieprijzen.

3. Hoe kunnen deze doelgroepen gericht worden ondersteund?

Gerichte ondersteuning vraagt om een combinatie van tijdelijke inkomensbescherming en structurele verlaging van energielasten. Voor huishoudens met lage inkomens en hoge energielasten blijft tijdelijke inkomensondersteuning noodzakelijk om acute betalingsproblemen te voorkomen. Tegelijkertijd is alleen inkomenssteun onvoldoende om de energielasten structureel te verlagen. Daarom is juist een meerjarig publiek gefinancierd Energiefonds zo hard nodig, zodat tijdelijke inkomensondersteuning wordt gecombineerd met investeringen in verduurzaming van woningen, zoals isolatie, warmtepompen en slimme energietoepassingen. Deze aanpak maakt het mogelijk om inkomensondersteuning geleidelijk af te bouwen naarmate woningen verder worden verduurzaamd. Gemeenten spelen hierbij een sleutelrol in uitvoering en ontzorging, bijvoorbeeld via één centraal loket voor advies, financiering en uitvoering.